

Onderwerp

Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES1.0

Opsteller	Harold van Ganzenwinkel	Behandeldatum	12 november 2024
Programma	Openbare ruimte	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	T.F.A. van Elferen		

Advies

1. De concept Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0 (RES 2024) vast te stellen.
2. De brief aan de raad vast te stellen waarmee we de RES 2024 voorleggen voor wensen en bedenkingen.
3. Na wensen en bedenkingen van de raad de Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen 2024 definitief vast te stellen.

Aanleiding

Voor ons ligt in concept de RES 2024. Na bespreking in het Bestuurlijk Platform Circulaire Regio van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 16 oktober jongstleden is de RES 2024 voor vaststelling aangeboden aan de dagelijkse besturen van de partijen betrokken bij de RES in onze regio, waaronder wij als college.

Het opstellen van een Regionale Energie Strategie is een afspraak in het nationale Klimaatakkoord uit 2019. In onze regio werken 16 gemeenten, de provincie Gelderland, 3 waterschappen en netbeheerder Liander samen aan de RES. De eerste RES, de RES1.0 genaamd, werd in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. De RES 2024 is een verrijking van de RES 1.0, met als uitgangspunt de kaders en afspraken die zijn vastgelegd in de RES 1.0.

Beoogde impact

In de RES staat hoe we in onze regio van fossiele energie overschakelen op duurzame elektriciteit en duurzame warmte. Ook staat in de RES welke infrastructuur en opslag daarvoor nodig zijn.

Deze verrijkte Regionale Energie Strategie zet de inzichten en vorderingen van de afgelopen jaren op een rij. Het document is bedoeld om inzicht te geven in de voortgang van de energiestrategie en aanpak richting 2030:

- De stand van zaken en nadere uitwerking van de grootschalige duurzame energie opwek in de regio; in de RES 1.0 hebben we afgesproken om als regio in 2030 1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken uit zon en wind.
- Inzicht geven in en richting geven aan het regionale warmtetransitiepad.
- Samenhang brengen en richting geven aan het energiesysteem. Het benaderen vanuit het energiesysteem krijgt een centrale rol in de RES 2024, ofwel de combinatie van systemen waarmee we in onze energiebehoefte voorzien (gas, elektriciteit en warmte) met als pijlers duurzame opwek en warmte.

Dit voorstel staat in relatie tot de ambitie in de Stadsbegroting om een duurzame en energie neutrale stad te zijn. Binnen het programma Openbare ruimte staat bij deze

ambitie als doel opgenomen om meer duurzame energie op te wekken en te gebruiken. Benoemde actie in de Stadsbegroting is het samenwerken als gemeente met de regio aan de realisatie, update en monitoring van de RES.

Argumenten

1.1 De RES 2024 vaststellen als verrijking in plaats van herijking

Na vaststelling van de eerste Regionale Energie Strategie is de afgelopen jaren veel veranderd en hebben we te maken met ontwikkelingen onder meer op het gebied van netcongestie en de Transitievisie Warmte.

Het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES) schreef oorspronkelijk voor dat er elke twee jaar een nieuwe RES vastgesteld moest worden. Dit beleid is losgelaten en het is aan de regio's om de RES 1.0 te herijken en te voorzien van nieuwe kaders in een RES 2.0. De voortgang van het RES-bod wordt tweejaarlijks, nog steeds conform afspraak, in een voortgangsrapportage ingeleverd bij NPRES. Kwantitatief wordt de voortgang jaarlijks aangeleverd.

Er ligt nu een verrijking van de RES 1.0 en geen RES 2.0. Voor de verdere uitwerking van de afspraken uit de RES 1.0 is het niet nodig om het kader van de RES 1.0 aan te passen. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Wanneer er een RES 2.0 vastgesteld wordt, valt deze onder de Omgevingswet. Onder deze wet is de RES een vormvrij, vrijwillig programma en is een milieueffectrapportage verplicht.

Omdat de kaders van de RES 1.0 in deze verrijkte versie gelijk blijven, vindt er nu geen herijking plaats in de zin van de Omgevingsverordening van de provincie en is de RES ook geen programma onder de Omgevingswet. Dus: de gemaakte afspraken en het bod van 1,62 TWh duurzame elektriciteitsopwek binnen de regio, blijven onveranderd. Wél zijn de RES-afspraken nader uitgewerkt, meer in samenhang bekeken en geoperationaliseerd.

1.2 De RES 2024 geeft inzicht in wijzigingen en voortgang na de RES1.0

In de periode na vaststellen van de RES 1.0 is er veel veranderd:

- Er is een milieueffectrapportage (Plan-MER) opgesteld op basis van de RES 1.0. College en raad waren hierbij betrokken: bij vaststelling van de aanpak, de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en gemeentelijke zienswijzen.
- De provincie Gelderland heeft een restrictiever beleid vastgesteld (op basis van bestuursafspraken) voor de ontwikkeling van zonne-energie op natuur- en landbouwgronden.
- Strengere landelijke windnormen en de invloed van de wespandief leiden tot een beperking van de mogelijkheden voor windenergie.
- Problemen met netcongestie zorgen voor beperkingen op het elektriciteitsnet. Deze netcongestie heeft grote invloed op zowel toelevering op het elektriciteitsnet als op afname van het elektriciteitsnet.
- Gemeenten stelden na de RES 1.0 Transitievisies Warmte (TVW) op. Mede hierdoor groeide het inzicht in de warmtetransitie.
- De regionale planMER heeft inzicht gegeven in welke gebieden er mogelijkheden zijn voor zonne- en windenergie. Dit inzicht vraagt om een herziening van de zoekgebieden voor zon en wind uit de RES 1.0.

In de RES 2024 is een toelichting opgenomen over het energiesysteem. Daarnaast wordt in de RES het integraal programmeren geïntroduceerd als aanpak om samen met overheden

en stakeholders te zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem. Inmiddels is er ook onderzoek gedaan naar collectieve warmtebronnen in onze regio en is een uitgebreid hoofdstuk opgenomen over de warmtetransitie.

1.3 De RES 2024 is met een zorgvuldig proces tot stand gekomen

Voor de verrijking van de RES 1.0 zijn gesprekken gevoerd op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau in onze regio. Ook is input opgehaald in gesprekken met ontwikkelaars van zonne- en windenergieprojecten. Regionaal belanghebbenden, waaronder energiecoöperaties en natuur- en milieuverenigingen in Gelderland, hebben eveneens meegedacht. Sinds april 2024 zijn deze regionaal belanghebbenden vertegenwoordigd in de Regionale Adviestafel. Het advies van deze tafel is als bijlage bijgevoegd. De conceptversie van de RES 2024 is voorgelegd en besproken met de betrokken gemeenten in het Ambtelijk Platform Circulaire Regio (APCR) en met de belanghebbenden in de Regionale Adviestafel. Na het verwerken van alle feedback en bespreking in het Bestuurlijk Platform Circulaire Regio (BPCR) ligt nu deze eindconcept versie van de RES 2024 voor.

2.1 Vaststelling door college en het gelegenheid geven voor het uiten van wensen en bedenkingen vanuit de raad past bij deze RES.

Nu sprake is van een verrijkte RES op basis van de uitgangspunten uit de RES1.0 wordt de RES 2024 voorgelegd aan de dagelijkse besturen voor vaststelling.

Omdat de RES1.0 mede is vastgesteld door onze gemeenteraad, is het voorstel de RES 2024 aan te bieden om wensen en bedenkingen te kunnen aangeven. Naargelang de uitkomst kunnen we de RES 2024 vaststellen. Dan is ook de afweging aan de orde in hoeverre de wensen en bedenkingen meegenomen worden in het proces om te komen tot de RES2.0 in 2025.

Kanttekeningen

In de RES staan risico's benoemd voor het halen van de RES-doelen in 2030. De RES 2024 blijft binnen het kader van RES 1.0. Dat beperkt de risico's bij het vaststellen van RES 2024. De opwekprojecten die in RES 1.0 voor Nijmegen waren opgenomen, zijn inmiddels gerealiseerd. Dat zijn de wind- en zonneparken ten noorden van De Grift bij de A15, op het ENGIE-terrein en het zonnepark langs de A73. Een risico is er voor het op tijd behalen van voldoende grootschalige opwek uit zon in de gebouwde omgeving binnen Nijmegen. Een belangrijke beperkende factor is netcongestie, waardoor er belemmeringen zijn voor het kunnen aansluiten van nieuwe grootschalige opwek-initiatieven.

Financiën

Dit besluit heeft geen financiële consequenties.

Vervolg

Vaststelling RES 2024

Planning is dat voor de RES 2024 uiterlijk in februari wensen en bedenkingen zijn opgehaald en dat dagelijkse besturen van de RES-partijen in onze regio – waaronder wij als college - een definitief besluit nemen over vaststelling van de RES 2024.

Opstellen RES2.0 in 2025

Na vaststellingen van de verrijkte RES 2024 in het eerste kwartaal van 2025 wordt gestart met de herijking van de RES. Met het opstellen van een RES 2.0 worden aanvullende zoekgebieden voor opwek uit zon en wind opgenomen, die door de lokale gemeentebesturen zijn verankerd in een lokaal beleid.

De RES 2.0 wordt met de regionale planMER, met een lokale aanvulling per gemeente, ter visie gelegd bij alle 16 gemeenten en de provincie. Besluitvorming volgt dan medio 2025:

- Gemeenten: besluit door college en voor wensen en bedenkingen naar de gemeenteraad.
- Provincie: besluit door gedeputeerde staten en provinciale staten.
- Waterschappen: besluit door het dagelijks bestuur.

Communicatie

De RES 2024 wordt op de website van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gepubliceerd. Het document wordt digitaal toegestuurd naar de betrokken 16 gemeenten, provincie, 3 waterschappen en Liander, naar de regionaal belanghebbenden van de Regionale Adviestafel en andere stakeholders. Daarbij ontvangen ze ook een concept nieuwsbericht als bouwsteen voor publicatie op de eigen kanalen.

Bijlage(n)

1. Raadsbrief Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES1.0
2. Regionaal Energie Strategie Arnhem – Nijmegen 2024, verrijking RES1.0
3. Advies over de RES 2024 van de regionale adviestafel RES